

המכון הישראלי לדמוקרטיה

www.idi.org.il

12 בנובמבר 2018

לכבוד

יור' ועדת חוקה, ח'כ ניסן סלומיאנסקי

הندון: הצעת חוק העונשין (תיקון – גזר דין עונש מוות ל谋שע בנסיבות טרור), התשע"ח-2017

ביום רביעי, 14.11.18, תעללה לדיוון ההצעה שבנדון. אנו מתנגדים להצעה זו. ההצעה פוגעת בכבוד האדם ובקדושת החיים. היא סותרת את ערכיה של ישראל כמדינה יהודית וdemocratic. אין מחלוקת שום תשתית ובסיס להנחה, לפיה יהיה בה כדי לקדם את התכליות החרטניות אותה היא אמורה לקדם. כמו כן, היא סותרת את התיחסותית של המדינה לפי המשפט הבינלאומי. ההצעה זו תכתים את ספר החוקים של מדינת ישראל ותשפuzz נזק למדינה.

מר אמר אלשטיין
ייר' הוועד המנהלי
מר יוחנן פלנשטיין
נסיא
מר ברנדט מרכוס
ייר' ביליאומי
פרופ' ג珥דה קספר
ייר' המועצה הבינלאומית
ד"ר ג'ורג שולץ
ייר' של בבוד

ברוי הוועד המנהלי
אליך [מייל] אורה ברביבאי
מר חן ליבנשטיין
גב' מוט מועלם
מר סלי מרידור
מר אביגדור נזר
עו"ד אבישי פישר
מר אבידע פרידמן
ד"ר מיכל צור
מר יוסי קויציק
מר עמאד תלמי

המועצה הבינלאומית
השופט רולף סילברמןabal, קנדה
רור אליטו ארבעם, ארה"ב
ד"ר מרטין אינדיין, ארה"ב
גב' און פאלזום, ראה"ב
השופט דורות ביביש, ישראל
השופט סטיבן ברייר, ארה"ב
ד"ר אימרי גוטמן, ארה"ב
ד"ר ג'ייר ג'ופה, גומניה
השופט דליה דורון, ישראל
פרופ' רונאל דיליאל, ארה"ב
השופט צ'ארלס היל, ארה"ב
פרופ' משה היברמן, ישראל
פרופ' מיקל ולצ'ר, ארה"ב
פרופ' רוברט מנוקון, ארה"ב
פרופ' בריטוש מוקשיס, גומניה
השופט אברהם סופר, ראה"ב
מר ברט סטפנס, ארה"ב
פרופ' איליה קוטלר, קנדה
פרופ' יהודה רינייהך, ארה"ב
פרופ' גבריאלה שלו, ישראל
השופט מאיר שmag, ישראל

מהות ההצעה

- ההצעה מבקשת לקבוע (בסעיף 1), בחוק העונשין, עונש מוות למי שמבצע עבירה רצח בנסיבות של מעשה טרור כהגדתו בחוק המאבק בטרור, התשע"ו – 2016.
- ההצעה מבקשת לקבוע (בסעיף 2) כי שר הבטחון יורה למפקד צה"ל באזרע להורות בצו כי יהיה בסמכותו של בית משפט צבאי לגזר גזר דין מוות ברוב של הרכב השופטים ולא בפסקה פה אחד; וכן כי לא ניתן יהיה להקל בעונשו של מי שנגורע עליו עונש מוות בפסק דין סופי בבית משפט באזרע.

ニימוקי ההצעה

- ニימוקי ההצעה, המתפרקים על כחציו עמוד, מציגים את עובדת העובדה של ישראל מדינה המתחזקת עם איום חמור של טרור, תוך טענה שהמדינה לא עושה די בתחום הענישה בעניין זה. בהצעה נתען כי שחרור מחבלים הוא מסר הפוך למסר של הרתעה; וכי עונש המוות נדרש ליצור הרתעה מספקת.

באשר לתוספת לעבירות הרצח במשפט הישראלי

- אין בכוונתנו להכביר במידלים על כל הנימוקים אשר הביאו כמעט את כל מדינות העולם הדמוקרטי המערבי, למעט החריג הבולט של מדינות מסוימות בארה"ב (וגם שם המגמה היא להוציא לפועל פחות ופחות גזר דין מוות), לבטל את עונש המוות, משום שהוא נחسب לעונש אכזרי ובלתי אנושי. נציגי כי בביטול עונש המוות נחשב לאחד ההישגים המשמעותיים של המאה העשורים, וכי דרום אפריקה, למשל, מתגאה בביטול עונש המוות שהיא על ידי בית המשפט החוקתי שלה. נסתפק בהתייחסות קצרה לעיקריים שבהם:

סגן נשיא
ד"ר יש' (אשי) פודס, אסטרטגיה
פרופ' מרדכי קומינץ, מחקר
פרופ' דידיה צ'טרון, מחקר

עמיתים בכיריהם
אליך [מייל] עמייחי אילון
פרופ' חנוך דגן
פרופ' תמר רותם
פרופ' עמיה כהן
פרופ' יותם מרגלית
פרופ' יובל פלדמן
פרופ' גدعון רהט
פרופ' יובל שני
פרופ' איתן שנייסקי

מייסד ונשיא לשעבר
ד"ר אריק במנון

- המתת אדם היא המעשה האכזרי ביותר שניתן להועלות על הדעת. חברה מכבדת אדם, אינה יכולה לסבול המתה מכוונת, הנעשית בدم קר, בעת שלא נשקפת סכנה מן הנידון למוות. המסר החברתי מפרקטייה עונשית זו הוא של זילות ערך החיים וכבוד האדם.
- רק מן הטעם הזה לבדו ראוי שהחוצה תידחה, ושיקולי תועלת אינם יכולים להציג אותה. לשם שלמות התמונה בלבד, יצוין כי אין ראיות מחקריות חד משמעות לביסוס הנחה, לפיה עונש מוות אכן מرتיע. מחקרים שונים הראו תוצאות סותרות. על אחת כמה וכמה שיש לפפק בהנחה זו, כאשר מדובר במחבלים, אשר ממליא לוחמים בדרך כלל סיכון גדול לחיהם בbijoux פועלות הטרוור, חלקם נתפסים במהלך התאבדות שלא הושלים ואחרים חשופים לאפשרות של "סיכון ממוקד". בנסיבות אלה, קשה להאמין שיש בהטלת עונש מוות משום הרתעה עילית, אשר תביא להפחחת מספר נסיבות הרצת הטרוריסטים.
- אין מערכת משפט החסינה מטויות. ההרשעה במשפט פלילי אינה הרשעה מעבר לכל ספק כלשהו, אלא מעבר לכל ספק סביר. תמיד ישנה אפשרות של טעות, ויש דוגמאות רבות לכך בישראל ובעולם. סכנה זו גודלה במיוחד כאשר ההרשעה מתבססת כמעט בלבדית על הودאה בחקירה של החשוד, במיוחד במקרים חקירתם של חשודים בפעולות חבלנית עונית. עונש מוות הוא עונש שלא ניתן לתקן ולא ניתן לפצות עליו.
- 5. באשר לטענה המוזכרת בדברי ההסבר, בדבר שחרור מחבלים – האם "הפיתרון" לשחרור מחבלים על ידי הממשלה בעסקאות חילופין (לרבוט עסקאות רעות שאנו נמנגדים להן) יכול להיות הוצאה להורג של המחבלים? האם השימוש בעונש מוות יכול להיות תשובה סבירה לעביה בתפקיד הממשלה? האם לא פשוט יותר לחזול מעסקאות אלה, ככל שהמדינה סבורה שהאנטרכט ציבורי נגע מהו? זאת ועוד – משום שהצעת החוק (לפי שעה) לא דורשת את הוצאה להורג של מחבלים על אثر וללא משפט – יעבור זמן מסוים בין הרצת ובין הוצאה להורג. יהיה מדובר מן הסתם בהליך ארוך של שפיטה, ערעור, בקשות לחניינה וכו' (בארה"ב הליכים של הוצאה לפועל של גור דין מוות אורככים שנים ארוכות). מה יمنع מארגוני הטרור לחטוף חיילים או אזרחים כדי לסקל את הוציאם לפועל של גורי דין כאלה? והאם החטופים – אזרחים ישראלים או חיילי צה"ל – שנמצאים בידי המוחבלים לא יועמדו בסכנת מוות, במידה שיוצאת לפועל גור דין כזה? האם אין מדובר כאן בתמייז, מעשה ידינו שלנו, למוחבלים לבצע מעשי רצח נוספים? מדובר בחוצה שאינה רק פוגענית מבחינה ערכית וחסרת תועלת מבחינה מעשית. היא

מסוכנת ומוזיקה. בשים לב לכך, אין מנוס מן המסקנה שההצעה לא נועדהקדם את טובת הציבור אלא אינטරסים אלקטורליים-פרטיקולריים. ניתן למצוא חיזוק לכך בעובדה שכאשר עלתה ההצעה על ידי הבית היהודי בעת שהיה באופוזיציה, היא נדחתה על ידי הכנסת ברוב גדול. מה השתנה מאז במשמעותה הענינית?

6. רק לאחרונה עבר בכנסת חוק המאבק בטרור לאחר דיונים של שנים. ההצעה זו היא שאמורה לאגד את הכלים בה המדינה נאבקת בטרור. בהצעה זו ישנה הגדרה לטרור ויישם העונשים והכלים אותם מבקשת המדינה לשם התמודדות עם הטרור. ההצעה זו חותרת תחת תפיסה זו, של חוק שלם המאגד את "ארגון הכלים" של המדינה בטיפולו בטרור. במקביל, בכנסת מקודמתה ביוםים אלה רפורמה באשר לעבירות ההמתה, המותבססת על מסקנות וועדה (בראשות הח"מ פרופסור קרמניצר) שכלה גורמי אקדמיה, פרקליטות, סנגוריה, ומשרד המשפטים, דנה בסוגיה ושמעה נציגי ציבור לארך שנים. באף אחד מדיוונים אלה (על חוק המאבק בטרור ועל עבירות ההמתה) איש לא העלה את הרעיון לפיה יש להחיל עונש מוות בנסיבות טרור.
7. עולה מההצעה שישראל נשלט במאבקה בטרור, ولكن נזקקת לצעדי ייאוש. ההפק הוא הנכון. לישראל יש הישגים משמעותיים במערכת קשה זו, ואין שום סיבה "לייצר" עבור המחלבים הישג באמצעות צעד נואש מן הסוג המוצע. "הישג" כזה הוא בגדיר סיווג (אמנם בלתי מכוון) לארגוני המחלבים.
8. אחת ממטרותיהם של המחלבים היא להביא את המדינה נגדם הם נלחמים לנוקוט באמצעות פסולים או מפוקפקים. בהנהגת עונש מוות על מחלבים תצמצם ישראל את היתרון המוסרי שיש לה מול המחלבים, "תשחק" לידיהם ותעניק להם הישג. על ישראל לשמור מכל משמר על יתרונה המוסרי.
9. על פי הנсиון הקיים באשר להפעלת אמצעים חריגים כלפי יהודים (כגון הריסת בתים למשל) סביר מדוע שהנורמה תופעל באופן מפללה באשר ליהודים ולערבים – זאת מושם שיקול הדעת הרחב הקיים בעת שימוש בעונש מוות. מכאן שהנורמה עלולה לשמש כר לפרקטייה מפללה בפועל.

באשר למשפט הצבאי ביוהודה ושומרון

10. בכל הבוד, אנו סבורים שההצעה, בעניין זה (מעבר לכך שהיא לא מלאה בדברי הסבר כלל), לוקה למעשה בחוסר-סמכות. הכנסת איננה הריבון באזורה, והיא אינה יכולה לחוקק באזורה. היא תוכל לעשות זאת אך ורק אם תשפח את האזורה או תחיל עליו את מערכת המשפט שלה. במקרה, שינוי המצב המשפטי באזורה, באמצעות קביעה בחוק, לפיה "שר הבטחון יורה למפקד האזור להוציא צו" סותר את דיני התפיסה הלחומתית, לפיהם למפקד האזור נתונה סמכות מלאה ולא ניתן להתנות

על סמכותו ועל שיקול הדעת שלו. אם הוא נתן למרותה של הכנסת, לא ניתן עוד לומר שהוא הריבון בשטח. הכנסת אינה רשאית להთוות את נורמות ההתנהגות באזורה, مثل הייתה הרשות המחוקקת באזורה.

11. גם הקביעה, לפיה במידה ובבית משפט צבאי יגוזר גזר דין מוות, לא תהיה שום אפשרות להמתיק עונש זה (על ידי מפקד האזורה) מופרכת מן היסוד. למעשה, מדובר במקרה בו מפקד האזורה מורה לעצמו כי אין לו עוד סמכות להמתיק עונש, סמכות שהינה חיונית מבחינה משפטית, ונוהג, لكن, באופן בלתי סביר בעליל. מצב משפטי, לפיו עונש מוות יהיה עונש שלא ניתן להמתיק עומד בסתריה מובהקת לערך החלים ולכבוד האדם. מושכלת-יסוד של מדינת חוק היא שככל עונש ניתן לבטל או להמתיק, בהתקיים נסיבות מיוחדות (כמו בחינה, במדינת ישראל). על אחת כמה וכמה, כאשר מדובר בעונש מוות; וגם במדינה הדמוקרטיבית המערבית היחידה בה נהוג עונש כזה – ארה"ב – למושל המדינה, בה הוטל עונש המוות, יש סמכות להמתיקו, וכך לנשיא במקרה פדרלי.

12. זאת ועוד, החלטת נורמה דרקרונית שכזו – **עונש מוות ללא אפשרות להמתקה** – באזורה הנמצא תחת שליטת המדינה, כמו כהטלת עונש מוות בהסדר חריג שאין לו אח ורע בעולם, באופן סלקטיבי על בני אוכלוסייה ספציפית – הפלסטינים (שכן הפרקטיקה באזורה היא שאזרחים ישראלים אינם נשפטים בבית הדין הצבאי). מדובר בנורמה מפללה, באופן מובהק. קשה להסביר על מהלך שיוכה להדים קשים יותר בעולם מאשר מהלך שכזה, שבו ישראל קובעת בחקיקה עונש מוות ללא אפשרות להמתקה, שיחול על הפלסטינים, תושבים מוגנים בשטח הנמצא בשליטה צבאית שלה, ולא על אזרחיה.

בחינת ההצעה באספקלריה של המשפט הבינלאומי

שלילת אפשרות ההקללה בעונש ממין שנידונו לעונש מוות

13. צו בדבר הוראות ביטחון, החל באזורי יהודה והשומרון, בנוסחו הנוכחי, מאפשר להלכה הטלת עונש מוות בגין גרימת מוות בכוונה, המקבילה לעבירות הרצת.¹ חלקה השני של ההצעה, קבוע, בין היתר:

"שר הביטחון יורה למפקד כוחות צבא ההגנה לישראל באזור לחרות בצד: ..."

¹ ס' 209 לצו בדבר הוראות ביטחון [נוסח משולב] (יהודה והשומרון) (מס' 1651), התש"ע-2009. ראוי לציין כי מאז 1967, אף שבתי המשפט הצבאים בערכאה הראשונה הטילו מספר פעמים עונש מוות, העונש תמיד בוטל בערעור ומעולם לא בוצע. ראו: ירון אונגר **עונש המוות – רקע תאולוגי וסקיירה משווה** 32 (הלשכה המשפטית של הכנסת, נובמבר 2013).

(2) כי לא ניתן יהיה להקל בעונשו של מי שנגורע עליו עונש מוות בגין דין סופי
בבית משפט צבאי באזרע.²

14. ראשית ההצעה סותרת את סעיף 75 לאמנת גיבנה בדבר הגנת אזרחים בימי מלחמה (אמנת גיבנה הריבועית) הקובע בלשון מפורשת כי:
"בשום מקרה אין לשול מנידונים למתה את הזכות להגיש בקשה חנינה".
כידוע, ישראל הצהירה על מחויבותה לחלקים ההומיניטריים של אמןת גיבנה הריבועית, סעיף 75 הוא בודאי אחד מהם. בית המשפט העליון ישים את אמןת גיבנה הריבועית במקרים רבים מאוד.

15. גם ללא קשר לאמנת גיבנה הריבועית, האמנה הבינלאומית בדבר זכויות אזרחים ומדיניות³, בסעיף העוסק בזכות לחיים, קובעת כי לכל אדם שנדון למוות, בכל המקרים, תהיה הזכות לבקש חנינה או המתתקת גור הדין.⁴ הסעיף המוצע נוגד הוראה זו.

16. ישראל אשרה את האמנה ועל כן אין ספק כי היא מחייבת אותה במישור הבין-לאומי. בעבר נטען מטעם המדינה כי אין היא חלה בשטחי יהודה והשומרון. עם זאת, טענה זו נדחתה על ידי בית הדין הבין-לאומי לצדק בחוחות הדעת המיעצת שלו בעניין גדר הביטחון.⁵

17. כך או כך, אין הכנסת יכולה לאחزو את המקל בשני קצוותיו. אם מדינת ישראל פועלת באזרע ככוח כובש, הרי שפועלותיה כפופות לאמנת גיבנה הריבועית. אם היא פועלת ביודה ושומרון כריבון, ומפעילה חקיקה של הכנסת, הרי שעל אחת כמה וכמה פעולותיה כפופות לאמנה בדבר זכויות אזרחים ומדיניות.

18. לפיכך, יש להניח כי במישור הבין-לאומי חקיקת הוראה המוצעת תיתפס כהפרה של התחביבותיה של ישראל לפני האמנה.

² ס' 2(ב)(2) להצעת החוק.

³ אמנה בינלאומית בדבר זכויות אזרחים ומדיניות, כ"א, 31, 269 (נפתחה לחתימה ב-1966) (אושרה ונכנסה לתוקף לגבי ישראל ב-1992) (להלן: "האמנה").

⁴ ס' 4(6) לאמנה: "Anyone sentenced to death shall have the right to seek pardon or commutation of the sentence. Amnesty, pardon or commutation of the sentence of death may be granted in all cases"

⁵ Legal Consequences of the Construction of a Wall in the Occupied Palestinian Territory,
Advisory Opinion, I. C. J. Reports 2004, p. 136, para. 102-111, <http://www.icj-cij.org/files/case-related/131/131-20040709-ADV-01-00-EN.pdf>

הווסף עבירה חדשה שדינה מיתה

19. הצעת החוק מבקשת להוסיף עבירה חדשה שדינה מיתה – רצח בנסיבות של מעשה טרור.⁶

20. האמנה בדבר זכויות אזרחיות ומדיניות, אינה שוללת לחולטין הטלת עונש מוות בתנאים מסוימים, במדינות שבהן לא בוטל עונש המוות.⁷ וזאת זכויות האדם של האו"ם⁸ פירשה הוראה זו כשוללת מדיניות שביטלו את עונש המוות אפשרות להחזירו לתוקף.⁹ מדינת ישראל ביטהה את עונש המוות על רצח בשנת 1954.¹⁰ על כן, השבתו של עונש המוות על עבירת רצח, ولو רצח בנסיבות מסוימות, סביר שתתפרש כנוגדת את התחתייבותה של המדינה לפי האמנה.

ביטול הדרישה להטלת עונש מוות מה אחד

21. בחלוקת השני של הצעה, שעניינה ביהדות והשומרון, מצויה הוראה נוספת לפיה "שד הביטחון יורה למפקד כוחות צבא ההגנה לישראל באזרע להורות בצו: (1) כי סמכותו של מوطב של בית משפט צבאי באזרע לגזoor על נאשם עונש מוות לא תותנה בכך שנזר הדין ניתן מה אחד, ונינתן יהיה לגזoor עונש כאמור ברוב רגיל של שופטי המותב".¹¹

22. ההוראה הקיימת בצו בדבר הוראות ביטחון קובעת כי ילא יוטל על הנאשם בבית משפט צבאי גזoor - מוות דין, אם אלא כן היה מوطב בית המשפט הצבאי מורכב משלושה שופטים שדרוגתם אינה פחותה מסגן אלוף וגזר דין ניתן מה אחד".¹²

⁶ ס' 1 להצעת החוק המציע להווסף ס' 300(ג) לחוק העונשין, התשל"ז-1977.

⁷ ס' 2(6) לאמנה: "In countries which have not abolished the death penalty, sentence of death may be imposed..."

⁸ מזכיר בוועדת המומחים המקצועית הפועלת מכח האמנה לזכויות אזרחיות ומדיניות, ולא במעטצת זכויות האדם, שהיא גוף פוליטי.

⁹ General Comment No. 36 on article 6 of the International Covenant on Civil and Political Rights, on the right to life, para 34:

: States parties may not transform an offence, which upon ratification of the Covenant, or at any time thereafter, did not entail the death penalty, into a capital offence.

¹⁰ חוק לתיקון דיני עונשין (ביטול עונש מוות על רצח), התשי"ד-1954, ס' 74.

¹¹ ס' 2(ב)(1) להצעה.

¹² ס' 165(א) למצו בדבר הוראות ביטחון.

23. האמנה בדבר זכויות אזרחיות ומדיניות אינה מתייחסת להליך הנדרש לשם הטלת עונש המוות, מעבר לדרישה כי יוטל רק בפסק דין סופי של בית משפט מוסמך,¹³ עם זאת, באויה הערה פרשנית של וועדת זכויות האדם שהזוכה כבר, נקבע גם, כי מדינה אינה רשאית להסיר תנאים משפטיים שנקבעו בעבירה קיימת אם התוצאה תהיה הרחבת הנسبות שבוחן ניתן להטיל את עונש המוות לנسبות בהן לא ניתן היה להטילו בעבר.¹⁴ נשאלת השאלה אם הכוונה רק לתנאים מהותיים, כמו למשל, השמות יסוד עובדתי או נפשי שנדרש להרשעה בעבירה שנייתן להטיל בגינה עונש מוות, או שאסור גם להסיר תנאים פרוצדוריים, כמו הדרישה שעונש מוות יוטל רק על ידי שלושה שופטים בהחלטה פה אחד. לדעתנו, הפרוצדורה אינה חשובה פחות מן המהות, בפרט כשמדבר בעונש חמור ובلتוי הפיך, שהטלו בטיעות אינה ניתנת לתיקון. יתרון, שגם הוראה זו נוגדת את התחייביותה הבין-לאומית של מדינת ישראל.

סיכום

24. הצעת חוק זו עלולה להכניס את ישראל למועדון "מכובד" של מדינות בהן קיים עונש מוות בשגרה, כדוגמת סין, צפון קוריאה, איראן, עיראק, סעודיה, תימן וכו'. קיים מקרה מובהק אחד בדמוקרטיות מערביות בו מונח עונש מוות כזה – חלק מדינות ארה"ב. מצב משפטי זה זוכה לביקורת קשה בתוך ארצות הברית ולביבירות קשה עוד יותר בעולם הדמוקרטי שמחוץ לארצות הברית. אין שום סיבה הגיונית שיישרל תנהג מנהג חיקוי כלפי מה שראוי להסתיג ממנו ולהתנגד לו. האם אכן ראוי לישראל להיות הדמוקרטיה המערבית השנייה בעולם המפעילה גרדום, במיוחד כאשר השימוש בעונש מוות ארצות הברית הולך ופוחת בכל שנה? ושה?

25. אנחנו מבקשים להסביר את תשומת הלב לעובדה שהצעת החוק, המבקשת להניאג שינויי כה יסודי ועקרוני בשיטת המשפט שלנו מוגשת ללא הסבר כמעט, ומבליל להתייחס לשיקולים הרלוננטיים, להשפעותיה, לשאלות חוקתיות, למחקרים בנושא ולניסיונו שנცבר בעולם.¹⁵ עובדה זו מחזקת את מסקנתנו שאין מדובר

¹³ ס' 2(2) לאמנה.

¹⁴ לעיל, בה"ש 9: "Nor can they remove legal conditions from an existing offence with the result of permitting the imposition of the death penalty in circumstances in which it was not possible to impose it before"

¹⁵ ראו "המדריך למחוקק" (המכון הישראלי לדמוקרטיה) – עמ' 173: פרק שלישי: הערכת השפעות החקיקה.

בהצעה המונעת ממניעים עניינים ושתכליתה האתנית אינה קידום טובת הציבור. זהו מקרה מובהק של זילות הליך החקיקה. מטעם זה בלבד, ועל מנת להעביר מסר לחבריו הכנסת בדבר האחריות המוטלת עליהם, ראוי שועדת השרים תדחה את ההצעה.

26. ההצעה פוגעת קשות בכבוד האדם, וمبיאה לשיטת עונש אכזרי ובלתי אנושי, שהוא גם חסר תקנה במקרה של טעות. ההצעה תפגע קשות ביחסה של החברה בישראל לערך של קדושת חיי אדם. נזקה של ההצעה עולה על תוחלת התועלות שלה.

27. כל אחת משלוש הוראותיה של הצעת החוק – ספק רב אם הן תואמות את התחייבותיה של מדינת ישראל לפני המשפט הבין-לאומי וראוי להימנע מלהזקקן
אנו מציעים לדחות הצעה זו על הסף.

פרופ' יובל שני
פרופ' מרדכי קרמניצר
עמית בכיר
סגן נשיא למחקר

ד"ר עمير פוקס
אלים (מייל) עווייד לירון אי ליבמן
חוקר